

GNOSZTICIZMUS

Régóta foglalkoztatnak a tudással kapcsolatos dolgok. A tudás fájának legendája, a titkos társaságok, az információk eltitkolása és elferdítése, az emberiség egy részének sötétségben tartása, a téveszmék és még sorolhatnám. A gnosztikusok csak egy a sok közül, akik megpróbálták a világ elé tárni az eltitkolt tanokat, illetve az igazságot keresték.

Írásommal nem szeretném megsérteni a keresztény hitet gyakorló olvasóimat, csupán egy másik eszmét és elképzelést mutatok be. A gnosztikusok így látják a világunkat.

A gnosztikus szó jelentése melléknévként:

A tudással kapcsolatos (közlés, gondolat, tan, hit), a rejtélyes szellemi tanokkal, magasabb rendű igazsággal kapcsolatos, azzal foglalkozó (személy, csoport).

A gnosztikus vallások zárt közösségek. A gnosztikus keresztények a pogány filozófusok elképzeléseit akarták összebékíteni a kereszténységgel.

A gnosztikus szó jelentése főnévként:

Eredet [gnosztikus < latin: gnosticus (tudó, értő) < görög: gnosztikosz (tudó, értő) < gnosztosz (tudni képes) < gnoszko (tanul, megért) < gno (tud)] tapasztalati tudás

Óskeresztény; a korai kereszténység egyik vallási irányzatának követője. Az volt a törekvésük, hogy misztikus úton minél mélyebben hatoljanak a hitigazságokba.

A gnosztikus imával töltötte az estét. Egy gnosztikus számára megváltás volt a halál.

(wikiszótár szerint)

A tudás lehet tárgyi tudás és lehet tapasztalati és érzékelés alapú. Krisztus igaz követői rendelkeznek ez utóbbival, ami az ember végső célja kell, hogy legyen.

A gnosztikusok hitvallása

Az igazi tudás tana, amely felhasználja az ókori görög, a babiloni, az egyiptomi, a keresztény és zsidó tanítások alapjait és a vallásfilozófia magas fokára emeli azokat. A korai kereszténység idején a gnoszticizmust követők szembe kerültek az egyházszervezetekkel és a kanonizált (az egyház által elismert, szabályozott bibliai iratok) tanokkal. A keresztény hitvallással ellentétben a tudatlanságból való szellemi felébredés vezet el az üdvösséghez. Az apokrif evangéliumok meghatározóak voltak a gnosztikus eszmeiségben és eretnekségnek számítottak. Követői a tökéletesség belső átélésére törekedtek és olyan kérdésekkel foglalkoztam mint a rossz eredete, az emberi természet különbözősége, mi a születés és újrászületés, mivé válhatunk és honnan származik a tökéletlenség ha Isten tökéletes?

Eredetileg az ember magasabb rendű lény volt, az isteni szikra most is megvan benne és ez feljogosítja arra, hogy a gnózis által megtapasztalja a belső tudást. Mindenki ott van az isteni szikra, a teremtő egy lélekdarabja. Az ember sajátossága, hogy Isten a saját képére és hasonlatosságára teremtette.

Az önismeret által olyan tudás kerül a birtokunkba, amellyel a beavatottak rendelkeznek. Az egyéni megvilágosodás és tapasztalás elvezet Istenhez, amely büszkeséggel tölt el.

Monoimus (gnosztikus tanító) szerint: *'Én Istenem, én elmém, én gondolatom, én lelkem, én testem.'* Ismerd meg a bánat forrását, az örömet, a szeretetét, gyűlöletét... Ha körültekintően vizsgálod meg ezeket a dolgokat, meg fogod találni őt saját magadban."

A gnoszticizmusnak a modern korban is voltak követői, mint például a rózsakeresztesek, az antropológia nézeteit vallók és az ezoterikus tanokkal foglalkozók.

A tudás szabályozására és a tények elferdítésére talán a legismertebb és legkézenfekvőbb példa a bibliából Mária Magdolna esete és személyisége.

Senki sem vonhatja kétségbe a Magdalai Mária fontosságát Jézus életében. (Magdalából, az ősi galileai városból származott) Együtt vándorolt a Megváltóval, tanítványa volt, jelen volt a keresztre feszítésnél és a feltámadásnál is. Az Újszövetség mind a négy (Máté, Márk, Lukács, János) evangéliuma megemlíti őt. Egy asszony a néhány gyógyult nő közül, akit korábban gonosz szellemek szálltak meg és beteges bántalmak sújtottak. Miután Jézus megszabadította, annak királyságát hirdette. Néhány egyházi vezető, hogy csökkentse Mária Magdolna jelentőségét, romlott nőnek, bűnösnek, egyenesen prostituáltként mondta.

A Nag Hammad-i kódexek – gnosztikus iratok – és a korai bibliaváltozatok – a kopt és az etiópiai egyházak Bibliájában – egész más szerepről tanúskodnak. Mária Magdolna az apostolok egyenrangú társaként szerepel. Tamás és Fülöp evangéliumában Jézus társa, követője. Tudás és befolyás tekintetében a többi tanítvány felett állt. Az egyetlen nő, aki írt evangéliumot, amiből viszont hiányzik a bűn és bűnhődés témaköre.

(részletek a Kagylókürt folyóirat cikkéből)

Magukat gnosztikusnak vagy a gnózis híveinek vallók már a kereszténység előtti évszázadokban ismertek voltak. A gnózis a kialakuló kereszténység idején még annak fő irányzatához tartozott, az államvallássá lett egyház számára azonban már a gnózis szó kiejtése is eretnekségnek számított. Az üldöztetés következtében a gnosztikus források nagy része elveszett. A tant elítélő keresztény hittudósok írásaiból tudhattunk róluk, egészen a múlt század közepén előkerült Nag Hammad-i kódexekig. Bizonyos, hogy a gnosztikusoktól való elhatárolódás miatt vált szükségessé a bibliai könyvek kanonizálása, és a velük való végső leszámolás indokolta az inkvizíció felállítását is. A gnóoszt minden üldöztetés ellenére sem sikerült megsemmisíteni. Különböző irányzatok formájában ma is él és hódít.

A kereszténység történeti eredetéről nagyjából ugyanazt állítják kétezer éve. Jézus Krisztus, aki történetileg létező személy volt, Isten fiának mondta magát, aki emberré lett, az igaz hitre tanította az apostolokat és elküldte őket, hogy minden népnek hirdessék az Evangéliumot (görög szó, jelentése: 'örömhír'), mely elsősorban az ember bűneitől való megváltást és a test föltámadását jelenti. Az egyház alapítását is Krisztushoz kötik, aki apostolait tette meg annak első vezetőivé. Valamikor a Kr. u. II.-III. században ez a vallásos irányzat, szervezet, elkezdte magát katolikus egyháznak hívni (katholikosz görög szó, jelentése egyetemes). Ekkor még valóban egyetemes volt.

A nagy egyházatyák, akik közt kétség kívül hatalmas teológiai gondolkodók is voltak, kialakították, megformálták az igaz tant, és eretneknek nyilvánítottak mindenkit, aki ettől eltérő nézeteket vallott.

A Nag Hammadiban talált szövegek a korai kereszténység gnosztikus ágának felbecsülhetetlen értékű dokumentumai. Főbb csoportjai: a teremtésről, a megváltásról és a világ eredetéről, a valóság és a lélek természetéről, a lélek és a világ viszonyáról szóló tanítások, liturgikus és beavatási szövegek, az istenség női vonásaival és lelki princípiumaival foglalkozó írások, az apostolok életéről szóló írások és Jézus mondásai.

Sok mondás bírál néhány későbbi keresztény dogmát, mint a szűzen szülést vagy a test feltámadását, melyeket naiv félreértéseknek tart.

A gnoszticizmusra leginkább hatást gyakorló filozófiai irányzat a platonizmus. Platón szerint a valóság ezoterikus jellegű. Az ő iskolájában is megjelenik a kiválasztottak csoportja, akik a „belső körben” kapnak helyet (innen a szó jelentése: ezotero 'beljebb lenni, belső kör').

Tanítása a belső tapasztalatról szól, mely abszolút valóságos, megismerhető és leírható. A látható világ viszont nem valóságos, tárgyai csupán a tökéletes formák utánzatai, képmásai. Egyedül az ideák reálisak, örökkévalók és változatlanok. Platón óriási hatással volt a gnoszticizmusra. (Kagylókürt folyóirat)

A kereszténység szerint a gnosztikusok a bűn és az eretnokség megtestesítői. De miben rejlik ennek a bűnnek a lényege? Az, hogy mit tanítanak Istenről. Az isteni szikra újra és újra testet ölt – ez a reinkarnáció egyfajta értelmezése – mindaddig, amíg a lélek el nem éri a megváltást, megvilágosodást. Ezzel az a probléma, hogy ezt az ember saját magától is elérheti a hit által. A kereszténység valláselméletét könnyebb volt elfogadtatni az egyszerű emberekkel, akik a csodák előtt leborultak és nem kételkedtek papjaik tudásában. Isten földi helytartóinak igen nagy hatalom került a kezükbe.

Titkos tanok

Hányan értik meg azt az egyszerű tényt, hogy amit ennyire elnyomnak és elrejtene, amiről nem beszélhetsz és nem tudhatsz, annak valószínűleg valamilyen jelentős és fontos szerepe lehet az emberiség túlélése szempontjából. Ezért mindenképpen érdemes tanulmányoznunk a gnosztikusok tanításait, a Szófia-mítoszt, vagy a kereszténység előtti pogány misztériumokat.

Ez a három vallás (judaizmus, kereszténység, iszlám) több ember haláláért felelős, mint bármi más ezen a bolygón. De gondolhatunk a pedofiliára, és a papi körök hihetetlen gazdagságára is, és ezek a tények mind-mind azt bizonyítják, hogy ezek az emberek bár azt hangoztatják, hogy törődnek az emberekkel, valójában teljesen érzéketlenül viszonyulnak hozzájuk.

E három vallás rengeteg pusztítást, gyilkolást és erőszakot eredményezett, és ez azért lehet így, mert ezek a tanok NEM erről a világról származnak.

A gnosztikusok által feljegyzett írások talán az egyetlen átfogó leírásai az emberiség és a Föld bolygó eredetének.

1. Honnan ered az emberi élet?

2. Hogyan jött létre maga a Föld bolygó?

3. Léteznek-e idegen, földönkívüli entitások? Olyan lények, akik hasonlóak az emberekhez, és ehhez kapcsolódva, léteznek-e olyan lények, akik támadják és zsákmányként tekintenek a földi emberiségre? És persze ők honnan erednek?

4. Mi történhetett az emberi elmével, ami miatt a földi emberiség olyan nehéz helyzetbe került, mint amilyenbe most van? A társadalmunkban, kollektív emberi létünkben valami nagyon elromlott és a folyamatok igen rossz irányt vettek. Másképpen fogalmazva, hogyan került az emberiség erre az önpusztító ösvényre?

Honnan ered az emberi élet? (a gnosztikusok szerint)

„A vilárendszer, amiben élsz, egy anomália (nem hiba, hanem amit nem lehetett előre látni) következtében jött létre.” (Fülöp evangéliuma)

Szófia elhagyta a galaxis központi magját, és leereszkedett a külső karjainak területére. Belevetette magát az anyagi létezésbe, kiteve magát az elemi erőknek, a gravitációnak, elektromágnesességnek, stb... Ezt a leereszkedést nevezik Szófia (a Bölcsesség Istennőjének) bukásának. Szófia maga ugyanis, a galaxis magjának egy isteni létezőjeként megtestesült a Föld bolygóban. A gnosztikusok szerint a Föld anyagi teste az óceánokkal, a földdel és minden anyagi vonatkozásával tulajdonképpen Szófia aión, (szellemi hatalmasság) a galaktikus központ isteni létezőjének materializációja. Más szavakkal tehát, az az istennő, aki bennünket tervezett, jelen van a bolygóban. Megjelenik előttünk, megérinthetjük, kapcsolatba

léphetünk, kommunikálhatunk vele és tudomást szerezhetünk a jelenlétéről. Ez egy nagyon-nagyon különleges helyzet, hiszen sok planetáris laboratórium esetében meg sem történhetne ilyen. Ez tehát a gnosztikusok elképzelése a Föld létrejöttéről.

(John Lash írása. Autodidakta kutató, miszticizmussal, mitológiák kutatásával és gnosztikus írások újraértelmezésével foglalkozik.)

Szófia mítosz

Személyisége ellentmondásos. Ő tehető felelőssé a hibás teremtésért, de a megváltásban is van szerepe. Isteni származású, de karaktere tökéletlen. Az eredendő bűnben az ember alapvetően ártatlan, a felső hatalmak játékszerének áldozata.

Szófia hányattatott útja a tökéletes állapotától bűnbeesésén át, megtéréséig és a teljesség világába való visszaemeltetéséig ível. Társ nélkül alkotott és ezzel megsértette a rendezettséget, miszerint a férfi a formaadó a nő pedig az anyagi megjelenés. Ezért lett vágyának gyümölcse tökéletlen. Tettére rádöbben, szégyenkezik és nem mer visszatérni a szellemi világba.

„Bukott anyjához hasonlóan a teremtmény is alkotni kíván. Anyja által elhagyatottan a teremtéshez kezd, elfordulva a tökéletesség világától. Az általa teremtett világ ennél fogva nemtudás és szenvedély eredménye. Így a keletkezett kozmosz a tudás tagadásának manifesztációja.”

„Meglátta a teremtést, amely körülötte volt, és az angyalok seregét, akik belőle lettek. Így szólt hozzájuk: Féltékeny Isten vagyok, rajtam kívül senki sincs, aki már jelet adott volna a vele lévő angyaloknak, hogy létezik más isten.” (János apokrifon)

A rossz megjelenése a gnosztikus gondolkodásban nem az ember vétkének köszönhető, hanem náluk alacsonyabb rendű erők mesterkedésének tulajdonítható. A rossz, nem mint erkölcsi bűn, hanem mint az eredeti állapot elvesztése, az anyagi világba bukás jelenik meg.

(Network)

A gnosztikusok tisztelték a női természetet, elismerték a nőket úgy egyházi, mint társadalmi szinten. Úgy tekintettek Istenre, mint két különböző természet – férfi és nő princípium – egyesülése.

A gnosztikus gondolkodók nem szedtek adókat, nem építettek templomokat a hívők pénzéből, mentesek voltak a vallás biznisztől. Vallják, hogy ugyanarra a helyre több út is vezet, egyik sem különb a másiknál, bízunk Istenre, hogyan vezet el önmagához és erre nincs szükség közvetítésre.

Nag Hammadi-i lelet, könyvtár

Ókori gnosztikus iratokból álló lelet együttes. Luxortól nem messze talált rá 1945-ben egy helybéli lakos, aki termőföldet keresett egy sivatagos területen. Egy évvel később a kairói Kopt Múzeumba került. A 4. századból származik, egy másolata a 2. században keletkezett írásoknak. 1130 oldalon 51 művet tartalmaz görögből fordított kopt nyelven. Milyen írások ezek, miről szólnak? Evangéliumok, (örömhír, az Újszövetség első négy könyve – Máté, Márk, Lukács, János – és az apokrif evangéliumok) apokalipszisek, (kinyilatkoztatások, amelyek leggyakrabban a jövőre vonatkoznak) levelek és filozófiai értekezések. Pál, Jakab, János, Tamás, Fülöp, Péter tanításai, Jézus bölcsességei és értekezések eredetről, létezésről, feltámadásról, igazságról és tudásról.

Egy gnosztikus szöveg az utolsó időkről

„Mikor ő betöltötte a földi királyság megállapított idejét, akkor a lélek megtisztulása fog következni, mivel a gonoszság erősebb, mint ti. A tenger minden erői remegni fognak és kiszáradnak..... A mélységek föltáruznak és megnyílnak. A csillagok mérete megnövekszik, a

Nap eltűnik. S én visszavonulok mindazokkal, akik ismernek engem. S ők belépnek a mérhetetlen fénybe, anélkül, hogy testi dolgok vagy a tűz bujasága úrrá lenne rajtuk. Zavartalanul élnek majd és szentek lesznek, mert semmi sem húzza le őket. Én magam leszek oltalmazójuk, mert szentséges öltözéket viselnek, melyet nem fog a tűz, sem a sötétség, sem a szél, sem a pillanat.” (idézet a „Hihetetlen!” magazinból)

U.i.: Ebben az írásomban jelentős mennyiségű, dőlt betűs idézet található. Úgy ítéltém meg, hogy felesleges lett volna átfogalmaznom a más által megírt szövegeket, amikor azokat magam is jónak találom.

Bp., 2019.06.23.

Ujvári Csilla